

Wie nam in 2021 deel aan de gezinsenquête?

Auteur: Veerle Audenaert (Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin)

1 INLEIDING

In het voorjaar van 2021, op een moment dat de derde golf van de pandemie ons land teistert, werd door het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) voor de tweede maal een gezinsenquête uitgerold in het Vlaamse Gewest. De gezinsenquête is een schriftelijke enquête bij gezinnen met vragen over de thema's gezinsvorming en gezinsontbinding, de combinatie gezin, zorg en werk en opvoeding. Ook het welbevinden komt aan bod en de mate waarin men gebruikt maakt van de door de overheid voorziene dienstverlening en ondersteuning aan gezinnen.

9.000 gezinnen met minstens één kind tussen 0 en 25 jaar werden door het Rijksregister uitgeloot uit de bevolkingsregisters. Binnen de uitgelote gezinnen werd, waar mogelijk, willekeurig of de vader of de moeder geselecteerd. Zij kregen vervolgens een vragenboekje in de brievenbus met de vraag om deel te nemen aan het onderzoek. In totaal namen 3.323 respondenten deel aan de tweede editie van de gezinsenquête door een degelijk ingevuld vragenboekje terug te sturen. Dit is 36,9% van de aangeschreven personen¹, %, m.a.w. meer dan één op de drie gezinnen nam deel aan de gezinsenquête.

Leeswijzer

We beperken ons in deze bijdrage met een eerste verwerking van de gegevens uit de gezinsenquête 2021 tot een schets van **het profiel van de respondenten**. De percentages zijn gewogen percentages zodat ze representatief zijn voor de populatie gezinnen in het Vlaamse Gewest met minstens één kind jonger dan 25 jaar, zoals gekend in het Rijksregister, voor de kenmerken geslacht, leeftijd, gezinstype en herkomst. Bij de gewogen percentages geven we – ter informatie – ook telkens het aantal respondenten (niet gewogen n) mee waarop de percentages zijn berekend. Anders dan in de vorige editie van de gezinsenquête hebben we ook gezinnen

¹ Netto-responsgraad.

bevraagd wiens kind jonger dan 25 jaar niet (langer) officieel inwoont². Op deze manier konden we gescheiden ouders wiens kind(eren) officieel bij de ex-partner is/zijn gedomicilieerd, beter insluiten in de gezinsenquête. Ook andere ouders wiens kinderen jonger dan 25 jaar niet (langer) officieel inwonen, worden nu meegenomen in de gezinsenquête, waaronder een deel alleenstaanden en leggestgezinnen. Op deze manier slagen we er in om een beter beeld van gezinnen in Vlaanderen te geven. Dit heeft echter gevolgen voor de verdeling mannen en vrouwen en voor de verdeling naar leeftijd (zie hieronder). Meer informatie over de gewijzigde onderzoeksopzet is te vinden in het [methodologisch rapport](#) (Audenaert, 2022).

Betekenisvolle verbanden tussen twee kenmerken werden veelal getoetst aan de hand van de Pearson Chi-kwadraattoets. Indien de gebruikte toets hiervan afwijkt, wordt dit telkens duidelijk weergegeven. Het niveau van significantie wordt weergegeven met * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; en *** $p < 0,001$ of n.s. (niet significant). Betekenisvolle verbanden tussen twee kenmerken werden telkens bekeken voor mannen en voor vrouwen, en voor de verschillende leeftijdscategorieën. Omdat de gegevens werden verzameld tijdens één enkel bevringsmoment en we ons in deze bijdrage hoofdzakelijk beperkten tot een bivariate beschrijving, kunnen we geen uitspraken doen over oorzakelijke verbanden tussen kenmerken van respondenten.

De verbeterde steekproef laat toe om een aantal onderzoeksvragen uit 2016 te hernemen en betere parameters te schatten. Bovenal willen we, met deze tweede editie van de gezinsenquête, ook nagaan welke trends er te bespeuren zijn tussen 2016 en 2021. We geven - waar mogelijk - een vergelijking met de resultaten uit 2016 mee⁴, met dien verstande dus dat eventuele verschillen tussen 2016 en 2021 ook kunnen te wijten zijn aan het verschil in steekproeftrekken. Dit wordt telkens aangegeven. Daarnaast geeft de bijzondere periode waarin de gezinsenquête werd afgenomen, maart-april 2021, een bepaalde kleur aan de resultaten. Het was een periode waarin de vaccinatiecampagne voor de meest kwetsbare ouderen reeds was opgestart en vaccinatie voor de hele bevolking in het vooruitzicht lag, maar waarin omwille van de opnieuw toenemende besmettingscijfers en ziekenhuisopnames een hele reeks van vrijheidsbeperkende maatregelen (opnieuw) werden ingevoerd, waaronder de sluiting van niet-medische contactberoepen, verplicht thuiswerken, winkelen op afspraak, een verlenging van de Paasvakantie (Paaspauze) en een beperking op vrijetijdsactiviteiten. Ook het aantal contactpersonen, zowel binnenhuis als buitenshuis, ging opnieuw van tien naar vier⁵.

De volgende thema's komen aan bod:

geslacht en leeftijd **herkomst** **taal** **opleidingsniveau** **religie**

2 GESLACHT EN LEEFTIJD

We vroegen zowel naar het **geboortegeslacht**, het geslacht waarmee men bij de geboorte werd geregistreerd in het Rijksregister, als naar **genderidentiteit**. Geboortegeslacht werd bevraagd door middel van de vraag: *'Werd u bij uw geboorte geregistreerd als man of als vrouw?'*. Genderidentiteit werd als volgt bevraagd: *'Soms vinden mensen dat het geslacht dat bij hun geboorte werd geregistreerd, niet meer bij hen past. Welk geslacht past op dit moment bij u, volgens u?'*. Voor dan 1,3% of 41 respondenten (naar geboortegeslacht: 15 mannen, 26 vrouwen) blijkt het geboortegeslacht niet langer samen te vallen met hoe men zich voelt op het ogenblik van de bevraging. Meer dan de helft van deze respondenten geeft aan niet goed te weten welk geslacht bij hen past op het moment van bevraging.

Voor verdere analyses creëerden we één enkele variabele **geslacht**. Voor het bepalen van het geslacht van de respondenten keken we in de eerste plaats naar genderidentiteit, en slechts wanneer dit antwoord ontbreekt of wanneer men niet goed weet hoe men zich voelt of wanneer men 'iets anders' opgeeft dan man of vrouw,

² Een eerste gezinsenquête werd afgenomen in het voorjaar van 2016 bij gezinnen met een officieel inwonend kind jonger dan 25 jaar.

keken we naar het geboortegeslacht³. Wanneer we de respondenten op deze manier opdelen naar geslacht zien we dat 47,4% van de deelnemers mannen zijn; 52,6% zijn vrouwen (zie tabel 1). Dit verschilt van de verdeling mannen en vrouwen uit 2016, waar slechts 44,7% van de respondenten man was en 55,3% vrouw en heeft te maken met de wijze van steekproeftrekken (zie inleiding)⁴.

We vroegen ook naar de geboortedatum van de respondent. De hoofdmoot van de respondenten situeert zich in de leeftijdscategorieën 35-44 jaar en 45-54 jaar, respectievelijk 34,5% en 34,6%. 18,7% van de respondenten is jonger dan 35 jaar en 12,2% is ouder dan 55 jaar. Ten aanzien van 2016 is deze leeftijdsverdeling anders. Er zijn verhoudingsgewijs meer respondenten in de oudere leeftijdscategorieën wat het gevolg is van de verschillende wijze van steekproeftrekken⁵. We hebben in 2021, door gezinnen in te sluiten wiens kinderen jonger dan 25 jaar niet (langer) officieel inwonen, naast meer gescheiden ouders (veelal gescheiden vaders wiens kinderen officieel ingeschreven zijn bij de ex-partner) immers ook leggestgezinnen gezinnen bereikt (gezinnen wiens kinderen reeds het huis uit zijn). Beide types gezinnen hebben een ietwat ouder profiel.

Er is een betekenisvolle samenhang waar te nemen tussen het geslacht en de leeftijd van de respondenten. In tabel 1 (rijpercentages) zien we dat in de leeftijdscategorieën tot 44 jaar er verhoudingsgewijs meer vrouwen zijn. Vanaf 45 jaar zijn er verhoudingsgewijs meer mannen. Dit komt omdat de mannelijke respondenten gemiddeld genomen iets ouder zijn dan de vrouwelijke respondenten. De mannen zijn gemiddeld 45 jaar en 2 maanden oud, de vrouwen zijn gemiddeld 42 jaar en 5 maanden oud.

Tabel 1. Leeftijd naar geslacht (rij- en kolompercentages)

	Leeftijd				totaal	n
	jonger dan 35 jaar	35 - 44 jaar	45 - 54 jaar	55 jaar en ouder		
Totaal	18,7	34,5	34,6	12,2	100	3.323
Geslacht ***						
mannen	15,4 39,1	32,3 44,5	35,7 48,9	16,5 64,1	47,4	1.255
vrouwen	21,7 60,9	36,4 55,5	33,6 51,1	8,4 35,9	52,6	2.068
n	554	1.151	1.200	418		

Significantieniveau: *p < 0,05; **p < 0,01; *** p < 0,001; n.s. niet significant (Pearson χ^2).

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

3 HERKOMST

In de gezinsenquête werden vragen opgenomen over de huidige nationaliteit 'Welke nationaliteit(en) heeft u op dit moment?', de geboortenationaliteit 'Had u een andere nationaliteit bij uw geboorte?' en de geboortenationaliteit van vader en moeder 'Welke was de nationaliteit van uw vader/moeder bij zijn/haar geboorte' om zo de **herkomst** van de respondenten af te bakenen. We hanteren de herkomstdefinitie en de

³ Louter omwille van het feit dat de groep respondenten wiens genderidentiteit niet (langer) samenvalt met het geboortegeslacht in aantallen te klein is om statistische analyses te kunnen doen.

⁴ Verschillen in de verdeling naar geslacht tussen 2016 en 2021: Pearson χ^2 met p < 0,05. Maar het verschil verdwijnt na controle voor het verschil in steekproeftrekken.

⁵ Verschillen in de verdeling naar leeftijd tussen 2016 en 2021: Pearson χ^2 met p < 0,001. Het verschil verdwijnt na controle voor het verschil in steekproeftrekken.

operationalisering van de herkomstvariabele zoals die is opgesteld door de Commissie Integratiebeleid in de nota aan de Vlaamse Regering van 8/5/2015 (0237/1). Concreet betekent dit dat de respondent van buitenlandse herkomst is als (1) de respondent een andere huidige nationaliteit of geboortenationaliteit heeft of (2) minstens één van de ouders een andere geboortenationaliteit heeft. Voor de afbakening van personen van niet-EU⁺-herkomst nemen we alle personen die geen herkomst uit de volgende landen hebben: België, Nederland, Frankrijk, Duitsland, Luxemburg, Ierland, Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Denemarken, Zweden, Finland, Italië, Spanje, Portugal, Griekenland, Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slovakije, Hongarije, Slovenië, Bulgarije, Roemenië, Malta, Cyprus, Kroatië, Liechtenstein, Zwitserland, Noorwegen en IJsland (EU, Verenigd Koninkrijk en vrijhandelsassociatie, oftewel EU⁺).

De meerderheid van de respondenten in de gezinsenquête (71,0%) is van Belgische herkomst; 11,8% heeft een herkomst binnen de EU⁺ en 17,2% heeft een herkomst buiten de EU⁺. De aandelen mannen en vrouwen verschillen niet noemenswaardig naar herkomst (tabel 2). Vergeleken met 2016 zien we verhoudingsgewijs wel meer respondenten met een herkomst in de EU⁺ (11,8% t.o.v. 9,8%) en met een herkomst buiten de EU⁺ (17,2% t.o.v. 13,8%) en minder respondenten met een herkomst in België (71,0% t.o.v. 76,3%)⁶.

Een verdere opdeling van de respondenten naar herkomst en leeftijd laat zien dat bij vrouwen de aandelen met een niet-EU⁺-herkomst wel betekenisvol hoger liggen in de jongere leeftijdscategorieën (respectievelijk 22,0% bij de respondenten jonger dan 35 jaar en 19,0% bij de 35-44-jarigen) dan bij de oudere leeftijdscategorieën (15,1% bij de 45-54-jarigen en 6,9% bij de 55-jarigen en ouder). Daartegenover nemen de aandelen vrouwen met een Belgische of EU⁺-herkomst licht toe met de toenemende leeftijd: van 67,7% naar 78,1% voor vrouwen met een Belgische herkomst en van 10,2%, over 8,9% voor vrouwen met een herkomst binnen de EU⁺ van 35 tot 44 jaar, naar 15,0%. De kolompercentages (groen) in diezelfde tabel geven duidelijk aan dat de vrouwen met een herkomst buiten de EU⁺ jonger zijn dan de vrouwen met een herkomst in België (referentiecategorie).

Tabel 2. Herkomst naar geslacht en leeftijd (rij- en kolompercentages)

	Herkomst									
	mannen			vrouwen			totaal			
	België	EU ⁺	niet-EU ⁺	België	EU ⁺	niet-EU ⁺	België	EU ⁺	niet-EU ⁺	
Totaal (n.s.)	69,8	13,0	17,1	72,0	10,6	17,3	71,0	11,8	17,2	
Leeftijd	ref.	n.s.	n.s.	ref.	n.s.	***	ref.	n.s.	***	
jonger dan 35 jaar	71,5	12,5	16,0	67,7	10,2	22,0	69,2	11,1	19,7	
	15,8	14,8	14,4	20,4	21,0	27,5	18,3	19,7	21,4	
35 - 44 jaar	68,4	12,2	19,4	72,1	8,9	19,0	70,4	10,4	19,2	
	31,7	30,2	36,6	36,4	30,6	39,8	34,2	30,4	38,3	
45 - 54 jaar	70,2	12,7	17,1	73,3	11,6	15,1	71,8	12,1	16,1	
	35,8	34,9	35,6	34,2	36,6	29,3	34,9	35,7	32,3	
55 jaar en ouder	70,4	15,8	13,9	78,1	15,0	6,9	73,1	15,5	11,4	
	16,7	20,0	13,4	9,1	11,8	3,4	12,6	16,1	8,1	
	<i>n</i>	987	126	142	1.673	167	228	2.660	293	370

Significantieniveau: *p < 0,05; **p < 0,01; *** p < 0,001; n.s. niet significant (Pearson χ^2 voor geslacht en herkomst, logistische regressie voor herkomst (per geslacht) met leeftijd als onafhankelijke variabele).

BRON: [GEZINSENQUÊTE 2021](#)

⁶ Verschillen in herkomst tussen 2016 en 2021: Pearson χ^2 : p < 0,001. Het verschil blijft bestaan na controle voor het verschil in steekproeftrekken.

Voor de respondenten met een herkomst binnen de EU⁺ (maar niet België) zien we geen betekenisvolle verschillen naar leeftijd. Met andere woorden, de respondenten met een herkomst binnen de EU⁺ verschillen qua leeftijdsstructuur niet van de respondenten met een Belgische herkomst, noch voor mannen, noch voor vrouwen.

Op basis van de vragen naar de nationaliteit van de respondent en de nationaliteit van de ouders van de respondent konden we meer gedetailleerd ook het land van herkomst en de **herkomstregio** bepalen. Volgende herkomstregio's worden gehanteerd: België (71,8%); EU⁺ (11,3%); Europa niet-EU⁺ (1,7%); Maghreb-landen (3,5%); Turkije (2,7%); Afrika (overige) (4,2%); Azië (overige) (3,5%) en andere landen (1,3%)⁷.

Landen van herkomst vermeld in de gezinsenquête zijn net als in 2016, ook in 2021 zeer divers (in alfabetische volgorde):

Afghanistan, Albanië, Algerije, Angola, Argentinië, Armenië, Bangladesh, België, Brazilië, Bulgarije, Burundi, Chili, China, Colombia, Congo, Cuba, Dominicaanse Republiek, Duitsland, Ecuador, Egypte, El Salvador, Eritrea, Ethiopië, Filipijnen, Frankrijk, Ghana, Griekenland, Groot-Brittannië, Guinee, Haïti, Hongarije, Ierland, India, Indonesië, Irak, Iran, Italië, Japan, Joegoslavië, Jordanië, Kaapverdië, Kameroen, Kazachstan, Kenia, Kosovo, Kroatië, Letland, Macedonië, Marokko, Mexico, Moldavië, Mongolië, Nederland, Nepal, Nigeria, Oeganda, Oekraïne, Oezbekistan, Oostenrijk, Pakistan, Palestina, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Rwanda, Senegal, Servië, Sierra Leona, Somalië, Spanje, Sri Lanka, Suriname, Syrië, Taiwan, Thailand, Tibet, Togo, Tsjechië, Tsjetsjenië, Tunesië, Turkije, Venezuela, Verenigde Staten, Vietnam, Wit-Rusland, Zuid-Afrika, Zweden en Zwitserland.

Geboorteland

22,6% van de respondenten is geboren in een ander land dan België. 90 verschillende landen van geboorte werden genoemd. De vijf meest voorkomende landen van geboorte (andere dan België) zijn: Nederland (14,0%), Marokko (11,2%), Turkije (6,9%), Congo (3,7%) en Duitsland (3,1%).

Huidige nationaliteit

87,8% van de respondenten heeft op het moment van de bevraging de Belgische nationaliteit. 14,7% van de respondenten heeft (ook) een andere nationaliteit. Hiervan heeft 23,1% de Nederlandse nationaliteit, 5,2% de Marokkaanse nationaliteit, 6,0% de Turkse nationaliteit, 5,3% de Franse nationaliteit, 3,3% de Britse nationaliteit, 2,9% de Roemeense nationaliteit, 2,7% de Italiaanse nationaliteit, 2,5 de Spaanse nationaliteit, 2,4% de Duitse nationaliteit, 2,3% de Nigeriaanse nationaliteit en 2,2% de Portugese nationaliteit. Andere dubbele nationaliteiten komen minder dan 10 keer voor.

12,6% van de respondenten had een andere **nationaliteit bij de geboorte**. Van de respondenten die een huidige Belgische nationaliteit hebben, had een gelijkaardig % (12,8%) een andere nationaliteit bij de geboorte.

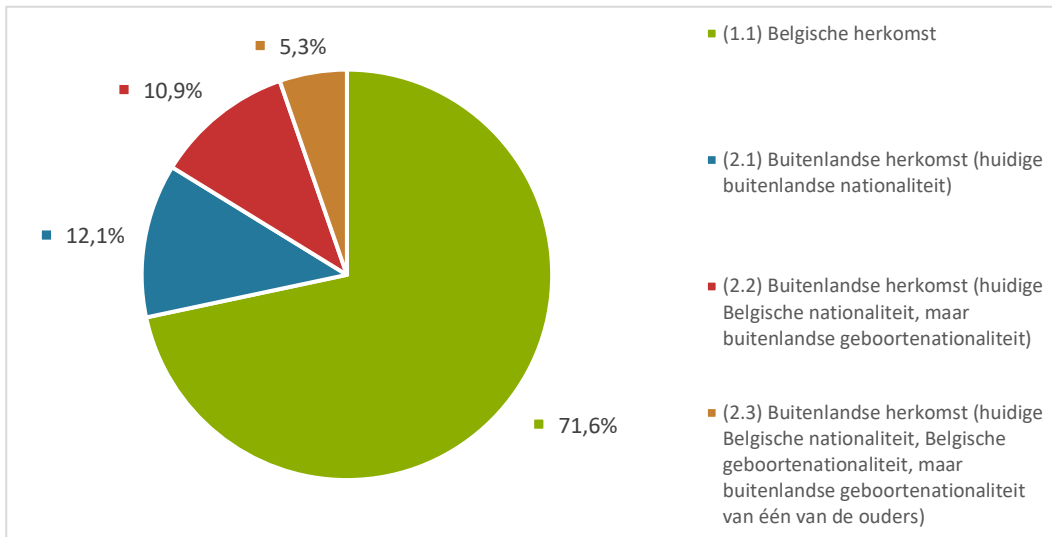
Nationaliteitshistoriek

Op basis van de vragen over de geboortenationaliteit en de huidige nationaliteit van de respondent en van diens vader en moeder kunnen we ook een indeling maken naar nationaliteitshistoriek (zie figuur 1). De afbakening gebeurt eveneens op basis van dezelfde vier criteria: huidige nationaliteit van de persoon, geboortenationaliteit van de persoon, geboortenationaliteit van de vader en de geboortenationaliteit van de moeder. Is het antwoord op elk van deze vier criteria een Belgische nationaliteit, dan wordt de persoon beschouwd als een persoon van Belgische herkomst (groep 1.1). Is de persoon van buitenlandse herkomst, dan wordt er verder een onderscheid gemaakt:

⁷ Het percentage wijkt licht af van het eerder vermelde percentage respondenten van Belgische of EU⁺-herkomst omwille van een verschil in ontbrekende antwoorden op de vraag naar het land van herkomst.

- Groep 2.1 zijn de respondenten met een huidige buitenlandse nationaliteit;
- Groep 2.2 zijn de respondenten met een huidige Belgische nationaliteit, maar een buitenlandse geboortenationaliteit;
- Groep 2.3 zijn de respondenten met een huidige Belgische nationaliteit en tevens een Belgische geboortenationaliteit, maar met een buitenlandse geboortenationaliteit van de vader of de moeder.

Figuur 1. Nationaliteitshistoriek (percentages, n = 3.303)

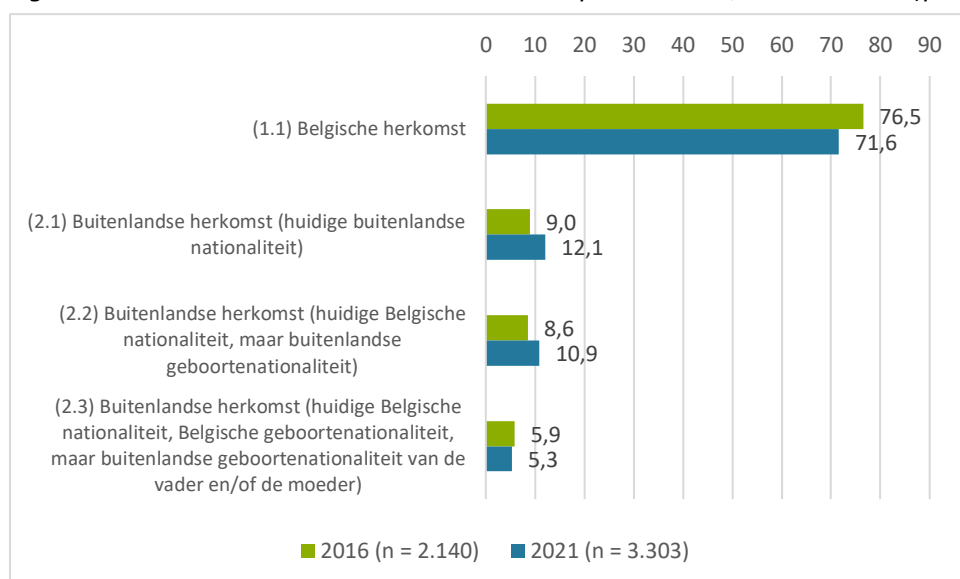

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

71,6% van de respondenten heeft een Belgische herkomst⁸. 12,1% van de respondenten heeft op het moment van de bevraging de buitenlandse nationaliteit (geen Belgische of dubbele nationaliteit). 10,9% heeft de Belgische nationaliteit, maar had bij geboorte een buitenlandse nationaliteit. Bij 5,3% van de respondenten had de moeder of vader een buitenlandse geboortenationaliteit, maar is de respondent zelf als Belg geboren. Vergeleken met 2016 zien we ook inzake nationaliteitshistoriek betekenisvol minder respondenten met een Belgische herkomst en meer respondenten met buitenlandse herkomst en dan met name meer respondenten met een huidige buitenlandse nationaliteit (2.1) of met een huidige Belgische nationaliteit, maar een buitenlandse geboortenationaliteit (2.3) (zie figuur 2).

⁸ Het percentage wijkt opnieuw licht af van het eerder vermelde percentage respondenten ven Belgische herkomst omwille van een verschil in ontbrekende antwoorden op de vragen naar nationaliteitshistoriek.

Figuur 2. Nationaliteitshistoriek van respondenten, 2016-2021 (percentages)

Significantieniveau: Pearson χ^2 : $p < 0,001$.

BRON: [GEZINSENQUETE 2016-2021](#)

4 TAAL

We vroegen in de gezinsenquête ook 'Welke talen worden er gesproken in uw gezin?'. Daarbij kon men meerdere talen opgeven, dus percentages sommeren niet mooi tot honderd. Nederlands wordt het meest gebruikt (door 93,5% van de respondenten, zie tabel 3); in mindere mate Frans (12,8%); Engels (10,6%); Arabisch (3,4%); Turks (3,0%) en/of een andere taal (15,0%), waaronder ook (Vlaamse) dialecten werden vernoemd. Herkomst speelt een rol in het aantal talen dat in het gezin wordt gesproken. Zo spreekt 99,4% van de respondenten met een Belgische herkomst Nederlands in het gezin, tegenover 87,5% en 73,1% van de respondenten met een respectievelijke herkomst in de EU⁺ of buiten de EU⁺. 26,3% van de respondenten geeft aan dat er twee of meer talen worden gesproken in het gezin. Uit figuur 3 blijkt verder dat in 88,9% van de gezinnen van respondenten met een herkomst in België één enkele taal wordt gesproken; voor respondenten met een herkomst in de EU⁺ is dat 53,8% en voor respondenten met een herkomst buiten de EU⁺ is dat 24,4%. In deze gezinnen worden verhoudingsgewijs vaker twee of meer talen gesproken⁹.

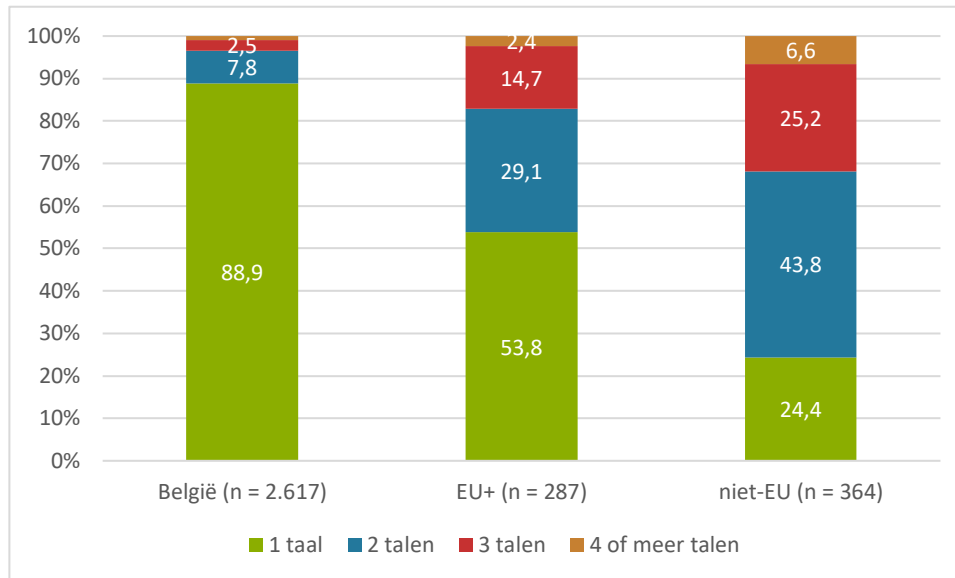
Tabel 3. Talen die in het gezin van de respondenten worden gesproken, naargelang hun herkomst (percentages)

	Nederlands		Frans		Engels		Arabisch		Turks		Andere		n
	neen	ja	neen	ja	neen	ja	neen	ja	neen	ja	neen	ja	
België	0,6	99,4	92,7	7,3	99,8	0,2	99,8	0,2	94,7	5,3	97,0	3,0	2.617
EU⁺	12,5	87,5	77,0	23,0	98,7	1,3	98,3	1,7	81,1	18,9	66,7	33,3	287
Niet-EU⁺	26,9	73,1	71,5	28,5	81,5	18,5	84,5	15,5	73,3	26,7	47,8	52,2	364
Totaal	6,5	93,5	87,2	12,8	89,4	10,6	96,6	3,4	97,0	3,0	85,0	15,0	3.268

BRON: [GEZINSENQUÊTE 2021](#)

⁹ Omwille van een verschillende vraagstelling kunnen deze cijfers niet worden vergeleken met 2016.

Figuur 3. Aantal gesproken talen in het gezin, naar herkomst (percentages)

Significantieniveau: Pearson χ^2 : $p < 0,001$.

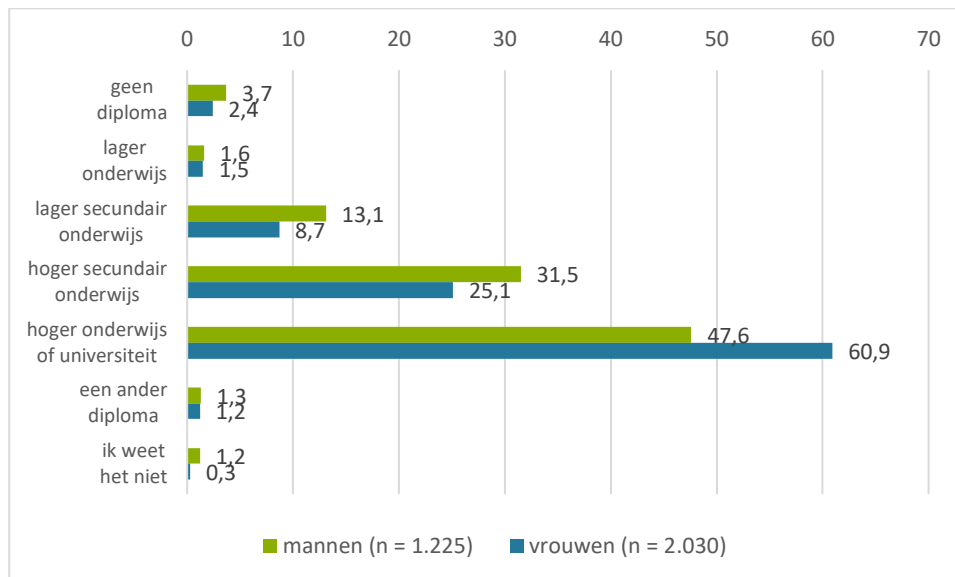
BRON: [GEZINSENQUETE 2021](#)

5 OPLEIDINGSNIVEAU

Het opleidingsniveau werd bevraagd aan de hand van **het hoogst behaalde diploma**: ‘Welk is het hoogste diploma dat u heeft behaald?’. 15,3% van de respondenten behaalde hoogstens een diploma lager secundair onderwijs. Van de 15,3% respondenten dat hoogstens een diploma lager secundair onderwijs behaalde gaf 3,0% van de respondenten aan geen diploma te hebben, en 1,5% heeft uitsluitend een getuigschrift lager onderwijs. 10,8% heeft een getuigschrift lager secundair onderwijs. Verder behaalde 28,1% van de respondenten een diploma hoger secundair onderwijs. 54,6% behaalde een diploma hoger onderwijs of universiteit. Een aantal respondenten behaalde nog een ander diploma of getuigschrift of gaf aan niet te weten welk diploma of getuigschrift er werd behaald (samen 2,0%).

Er is een betekenisvol verschil naar geslacht en naar leeftijd. Vrouwen hebben verhoudingsgewijs vaker een diploma hoger onderwijs of universiteit (60,9%) dan mannen (47,6%) (zie figuur 4 en eveneens tabel 4).

Figuur 4. Opleidingsniveau van respondenten, naar geslacht (percentages)

Significantieniveau: Pearson χ^2 : $p < 0,001$.

BRON: [GEZINSENQUÊTE 2021](#)

Het percentage respondenten dat hoogstens een diploma lager secundair onderwijs heeft neemt toe met de toenemende leeftijd: van 11,9% bij de respondenten jonger dan 35 jaar tot 20,1% bij de respondenten van 55 jaar en ouder¹⁰. We zien dit betekenisvol verschil naar leeftijd wel alleen bij de mannen waar het percentage lager opgeleiden toeneemt van 10,0% bij de respondenten jonger dan 35 jaar tot 25,1% bij de 55-jarigen en ouder. Bij de vrouwen wijzigt het percentage lager opgeleiden nauwelijks met de toenemende leeftijd (het schommelt tussen 11,6% en 13,6%) (niet in tabel, zie figuur 5).

Ook een opdeling naar herkomst blijkt relevant. Respondenten met een herkomst buiten de EU+ hebben minder vaak een diploma hoger onderwijs of universiteit (39,8%) dan respondenten met een herkomst in België of de EU+ (respectievelijk 58,9% en 50,3%)¹¹. Het eerder vermelde verschil in opleidingsniveau naar geslacht vinden we enkel terug bij personen met een Belgische of niet-EU+-herkomst. Met andere woorden, bij respondenten met een herkomst in de EU+ verschilt het opleidingsniveau niet tussen mannen en vrouwen¹².

¹⁰ Verschillen in opleidingsniveau naar leeftijd: Pearson χ^2 : $p < 0,001$; voor mannen: Pearson χ^2 : $p < 0,001$ en voor vrouwen Pearson χ^2 : $p = 0,0627$ (n.s.)

¹¹ Dit betekenisvolle verband tussen herkomst en opleiding zien we zowel voor mannen als voor vrouwen (Pearson χ^2 voor mannen: $p < 0,001$ en voor vrouwen: $p < 0,001$ en voor alle leeftijdscategorieën (Pearson χ^2 : $p < 0,001$).

¹² We zien de verschillen in het opleidingsniveau naar geslacht dus alleen voor respondenten met een herkomst in België en voor respondenten met een niet-EU+-herkomst: Pearson χ^2 voor respondenten met een herkomst in België: $p < 0,001$; Pearson χ^2 voor respondenten met een herkomst in de EU+: $p = 0,3063$ (n.s.) en Pearson χ^2 voor respondenten met een niet-EU+-herkomst: $p < 0,01$.

Tabel 4. Opleidingsniveau naar geslacht, leeftijd en herkomst (rijpercentages)

Welke is het hoogste diploma dat u heeft behaald?					
	lager secundair onderwijs	hoger secundair onderwijs	hoger onderwijs of universiteit	ik weet het niet of een ander diploma	<i>n</i>
Totaal	15,3	28,1	54,6	2,0	3.255
Geslacht ***					
mannen	18,4	31,5	47,6	2,5	1.225
vrouwen	12,5	25,1	60,9	1,5	2.030
Leeftijd ***					
jonger dan 35 jaar	11,9	31,8	53,6	2,6	544
35 - 44 jaar	14,9	24,1	59,0	2,1	1.127
45 - 54 jaar	15,9	30,0	52,3	1,9	1.181
55 jaar en ouder	20,1	28,5	50,4	1,0	403
Herkomst ***					
België	10,7	28,7	58,9	1,7	2.609
EU+	18,2	31,5	50,3	0,0	287
niet-EU+	32,3	23,4	39,8	4,5	359

Significantieniveau: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$; n.s. niet significant (Pearson χ^2).

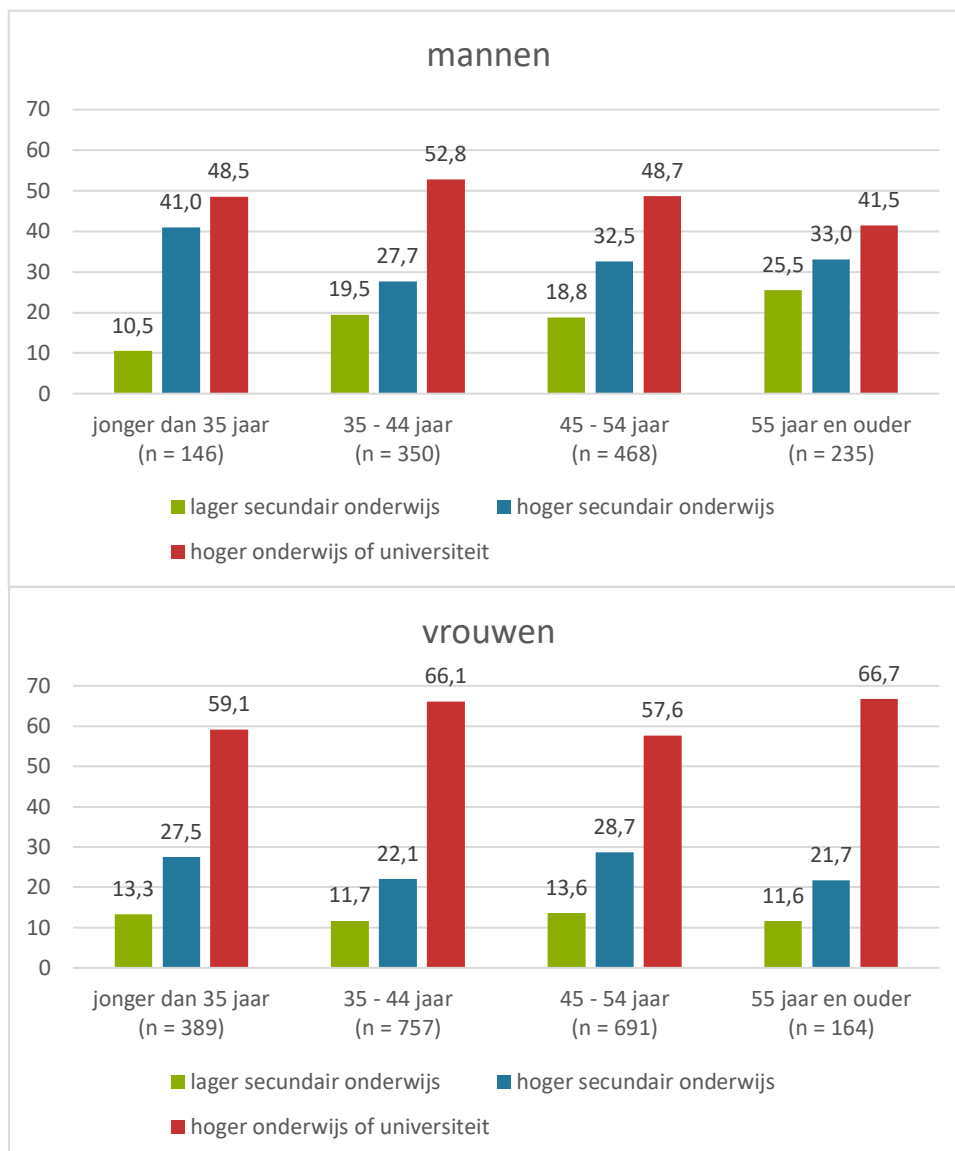
BRON: [GEZINSENQUÊTE 2021](#)

Een vergelijking met 2016 leert dat er geen betekenisvol verschil is in het opleidingsniveau van respondenten¹³. Echter, ook dit is te wijten aan het verschil in steekproeftrekken. Door het insluiten van ouders wiens kind jonger dan 25 jaar niet (meer) officieel inwoont, waaronder de gescheiden ouders wiens kind officieel bij de ex-partner is ingeschreven, selecteerden we ook heel wat alleenstaanden en leggestgezinnen. Deze groep bijkomende respondenten kent meer mannen en is iets ouder (zie het methodologisch rapport voor een beschrijving van de geselecteerde en gerealiseerde steekproef), en is iets lager opgeleid. Wanneer we enkel de respondenten selecteren die officieel samenwonen met een kind jonger dan 25 jaar, dan zien we een toename in het aandeel hoger opgeleiden (57,3% t.o.v. 53,4%). Deze trend naar meer hoger opgeleiden zien we terug in de hele bevolking¹⁴.

¹³ Pearson χ^2 voor verschillen in opleidingsniveau (LSO, HSO, HO of universiteit en een ander diploma/weet niet) tussen 2016 en 2021: $p = 0,2736$ (n.s.). Na controle voor het verschil in steekproeftrekken zien we wel een betekenisvol verschil: $p = 0,0471$ (n.s.).

¹⁴ [Bevolking naar onderwijsniveau \(scholingsgraad\) | Vlaanderen.be](#)

Figuur 5. Opleidingsniveau naar leeftijd en geslacht (percentages)

Exclusief 'weet niet of een ander diploma' (2,0%). Significantieniveau: Pearson χ^2 : voor de mannen: $p < 0,001$; voor de vrouwen: $p = 0,0627$ (n.s.).

[BRON: GEZINSENQUÊTE 2021](#)

6 RELIGIE

We vroegen aan de respondenten 'Welke geloofsovertuiging heeft u?'. Men kon aanduiden of men christelijk, moslim, jood of vrijzinnig is, of dat men een andere geloofsovertuiging heeft of dat men geen (specifieke) geloofsovertuiging heeft. 48,7% van de respondenten is christelijk (zie tabel 8). 8,6% is islamitisch. 1,9% heeft een andere geloofsovertuiging. Het percentage dat zichzelf vrijzinnig, agnost of atheïst noemt, of dat aangeeft geen (specifieke) geloofsovertuiging te hebben, bedraagt 40,9%.

Vrouwen zijn iets vaker christelijk dan mannen (51,0% ten opzichte van 46,1%)¹⁵ en oudere respondenten zijn vaker dan jongere respondenten christelijk (zie tabel 8). De % nemen toe met de toenemende leeftijd van 41,5% bij de respondenten jonger dan 35 jaar tot 53,2% bij de respondenten van 55 jaar en ouder¹⁶.

Herkomst hangt ook overduidelijk samen met geloofsovertuiging¹⁷. Iets meer dan de helft van de respondenten met een herkomst in België of de EU+ is christelijk (52,4%). Bijna de helft heeft geen (specifieke) geloofsovertuiging (46,6%). Moslims en andere geloofsovertuigingen komen bijna niet voor bij respondenten met een herkomst in België of de EU+ (respectievelijk 0,2% en 2,3%). Bij de respondenten met een herkomst buiten de EU+ zien we meer variatie in de geloofsovertuigingen. Drie op de tien respondenten met een niet-EU+-land als land van herkomst zijn christenen (31,1%); 47,6% is moslim; 5,8% heeft een andere geloofsovertuiging en 15,4% heeft geen specifieke geloofsovertuiging.

Tabel 8. Geloofsovertuiging naar geslacht, leeftijd, herkomst en opleidingsniveau (rijpercentages)

		Welke geloofsovertuiging heeft u?				
		christelijk	islamitisch	andere	geen	n
Totaal		48,7	8,6	1,9	40,9	3.257
Geslacht *						
	mannen	46,1	9,7	1,9	42,3	1.229
	vrouwen	51,0	7,5	1,8	39,6	2.028
Leeftijd ***						
	jonger dan 35 jaar	41,5	9,5	2,8	46,2	546
	35 - 44 jaar	45,6	10,9	1,6	41,9	1.125
	45 - 54 jaar	54,0	6,6	1,9	37,5	1.181
	55 jaar en ouder	53,2	6,3	1,1	39,4	405
Herkomst ***						
	België	52,4	0,2	0,8	46,6	2.613
	EU+	51,9	2,3	2,4	43,4	284
	niet-EU+	31,1	47,6	5,8	15,4	360
Diploma ***						
	lager secundair onderwijs	42,0	22,2	1,8	34,0	422
	hoger secundair onderwijs	50,3	8,4	1,5	39,8	878
	hoger onderwijs of universiteit	49,8	4,3	1,9	44,0	1.887

Significantieniveau: *p < 0,05; **p < 0,01; *** p < 0,001; n.s. niet significant (Pearson χ^2).

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

Voor het behaalde diploma zien we betekenisvolle verschillen naar geloofsovertuiging. Bij de lager opgeleiden (geen diploma of hoogstens lager secundair onderwijs) is het aandeel moslims opvallend groter (22,2%) dan bij de hoger opgeleiden (4,3% bijvoorbeeld voor de respondenten met een diploma hoger onderwijs of universiteit). Dit specifieke verschil zien we enkel voor de respondenten met een herkomst buiten de EU+ (aangezien moslims en andere geloofsovertuigingen met een Belgische of EU+-herkomst nauwelijks voorkomen) (niet in tabel 8). Het aandeel moslims bij lager opgeleiden is er 60,0%, tegenover 32,6% (slechts de helft) bij de hoger opgeleiden.

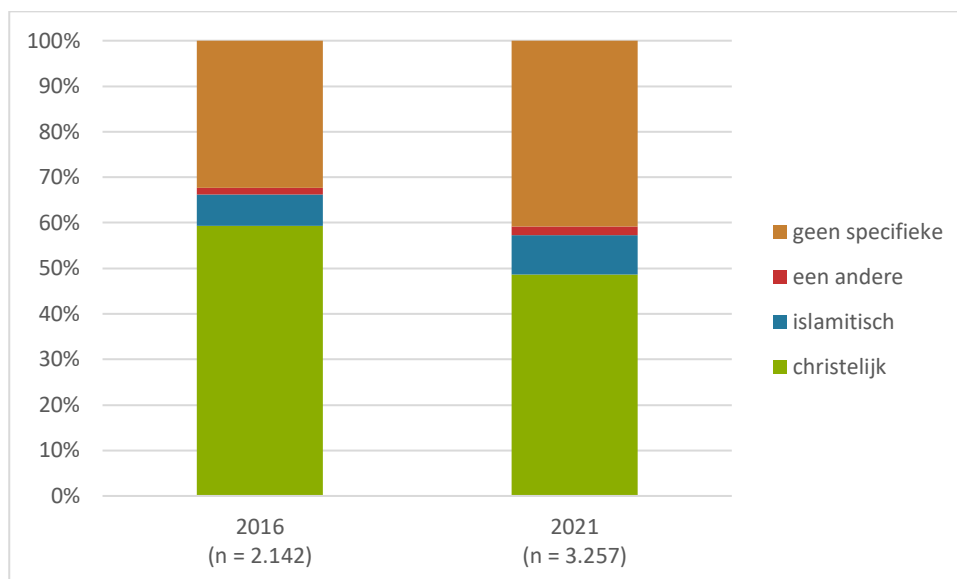
¹⁵ Pearson χ^2 voor verschillen in geloofsovertuiging naar geslacht: p < 0,05.

¹⁶ Pearson χ^2 voor verschillen in geloofsovertuiging naar leeftijd: p < 0,001.

¹⁷ Pearson χ^2 voor verschillen in geloofsovertuiging naar herkomst: p < 0,001.

Vergeleken met 2016 zien we een afname van respondenten met een specifieke geloofsovertuiging (christelijk, islamitisch of een andere geloofsovertuiging) en meer respondenten zonder een (specifieke) geloofsovertuiging (zie figuur 6).

Figuur 6. Geloofsovertuiging van respondenten, 2016-2021 (percentages)

Significantieniveau: Pearson χ^2 $p < 0,001$, ook na controle voor het verschil in steekproeftrekken.

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

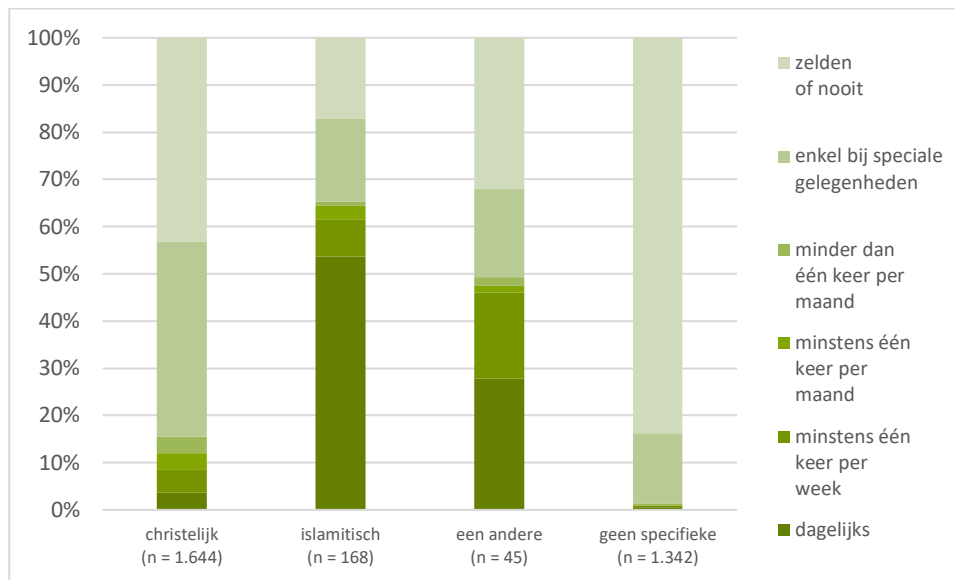
In figuur 7 geven we de frequentie van het bijwonen van religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen weer naar geloofsovertuiging. We vroegen aan de respondenten immers ook: *'Hoe vaak woont u religieuze of levensbeschouwelijke diensten bij of verricht u rituele handelingen?'*. Dit geeft ons immers een idee van de plaats dat de geloofsovertuiging inneemt in het gezinsleven. 6,8% van de respondenten woont dagelijks religieuze of levensbeschouwelijke diensten bij of verricht dagelijks rituele handelingen; 3,5% doet dat minstens één keer per week; 2,0% doet dat minstens één keer per maand; 1,9% doet dit minder dan één keer per maand, 28,2% doet dit enkel op speciale feestdagen of bij speciale gelegenheden en 57,6% zelden of nooit. Daar waar christenen voornamelijk enkel religieuze of levensbeschouwelijke diensten bijwonen bij speciale gelegenheden (of zelden of nooit), is er een aanzienlijk aandeel moslims dat dagelijks of minstens één keer per week religieuze of levensbeschouwelijke diensten bijwoont, of rituele handelingen verricht.

Vrouwen nemen vaker deel aan religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen 'enkel op feestdagen of bij speciale gelegenheden' dan mannen (31,5% versus 24,5%) en minder vaak 'zelden of nooit' (60,8% versus 54,7%)¹⁸. De frequentie van deelname aan religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen neemt af met de toenemende leeftijd, zowel bij de christenen als bij de moslims¹⁹.

¹⁸ Pearson χ^2 voor verschillen in deelname aan religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen naar geslacht: $p < 0,001$.

¹⁹ Pearson χ^2 voor verschillen in deelname aan religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen naar leeftijd: zowel voor christenen als voor moslims: $p < 0,001$; idem voor wie een andere geloofsovertuiging heeft: $p < 0,05$ en voor wie geen (specifieke) geloofsovertuiging heeft $p = 0,2923$ (n.s.).

Figuur 7. Frequentie van het bijwonen van religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen naar geloofsovertuiging (percentages)²⁰

Significantieniveau: Pearson χ^2 met $p < 0,001$.

BRON: GEZINSENQUÊTE 2021

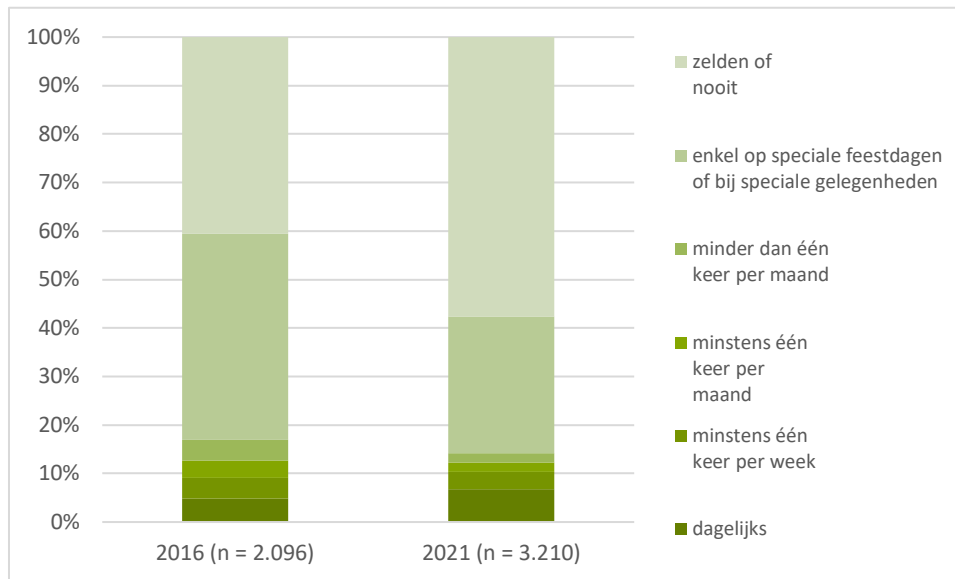
Een vergelijking met 2016 leert ons dat over het algemeen, respondenten vaker dan in 2016 aangeven zelden of nooit religieuze of levensbeschouwelijke diensten bij te wonen of rituele handelingen te verrichten. Dit is te zien bij de christelijken (van 28,9% naar 43,2%)²¹ en bij degenen die aangeven geen (specifieke) geloofsovertuiging te hebben (van 67,0% naar 83,6%), maar niet bij de islamieten en bij andere geloofsovertuigingen. Bij hen zien we geen betekenisvol verschil van het aandeel respondenten dat aangeeft zelden of nooit dergelijke diensten bij te wonen of rituele handelingen te verrichten²². Tegelijkertijd zijn er globaal gesproken (over alle geloofsovertuigingen heen) meer respondenten die ‘dagelijks’ aanvinken (zie figuur 8). Wat de impact is geweest van de beperkende maatregelen om de coronapandemie te bestrijden, is moeilijk in te schatten aangezien men zich voor rituele handelingen niet per se buitenshuis dient te begeven.

²⁰ $n < 100$ voor respondenten met een andere geloofsovertuiging, dus de percentages zijn minder betrouwbaar.

²¹ Pearson χ^2 voor verschillen in deelname aan religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen tussen 2016 en 2021 voor de christenen en voor degenen die geen (specifieke) geloofsovertuiging hebben: telkens is $p < 0,001$.

²² Pearson χ^2 voor verschillen in deelname aan religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen tussen 2016 en 2021 voor islamieten: $p = 0,1341$ (n.s.) en voor andere geloofsovertuigingen: $p = 0,5499$ (n.s.).

Figuur 8. Frequentie van het bijwonen van religieuze of levensbeschouwelijke diensten of het verrichten van rituele handelingen naar geloofsovertuiging (percentages)

Significantieniveau: Pearson χ^2 $p < 0,001$.

BRON: [GEZINSENQUÊTE 2021](#)

7 SAMENVATTING

In het voorjaar van 2021 (maart tot mei) werden 9.000 steekproefpersonen met een kind jonger dan 25 jaar aangeschreven om deel te nemen aan de tweede editie van de gezinsenquête. 3.323 respondenten namen uiteindelijk deel. Dit is een (netto) responsgraad van 36,9%, m.a.w. meer dan één op de drie gezinnen nam deel aan de gezinsenquête. De resultaten zijn, middels de toepassing van weegcoëfficiënten, representatief voor de kenmerken geslacht, leeftijd, herkomst en gezinstype zoals deze gekend zijn in het Rijksregister.

47,4% van de deelnemers zijn mannen; 52,6% zijn vrouwen en het merendeel van de respondenten situeert zich in de leeftijdscategorieën 35-44 jaar en 45-54 jaar. Zeven op tien (71,0%) van de respondenten in de gezinsenquête is van Belgische herkomst; 11,8% heeft een herkomst binnen de EU⁺ en 17,2% heeft een herkomst buiten de EU⁺. Nederlands wordt het meest gebruikt in gezinnen in Vlaanderen (door meer dan negen op de tien respondenten); in mindere mate Frans en Engels (ongeveer één op de tien elk); en in nog mindere mate Arabisch; Turks en/of een andere taal, waaronder ook (Vlaamse) dialecten werden vernoemd.

15,3% van de respondenten behaalde hoogstens een diploma lager secundair onderwijs; 28,1% van de respondenten behaalde een diploma hoger secundair onderwijs en iets meer dan de helft (54,6%) behaalde een diploma hoger onderwijs of universiteit.

Bijna de helft van de respondenten is christelijk (48,7%); 8,6% is islamitisch en 1,9% heeft een andere geloofsovertuiging. Het percentage dat zichzelf vrijzinnig, agnost of atheïst noemt, of dat aangeeft geen (specifieke) geloofsovertuiging te hebben, bedraagt 40,9%.

Anders dan in de vorige editie van de gezinsenquête hebben we ook gezinnen bevestigd wiens kind jonger dan 25 jaar niet (langer) officieel inwoont. Op deze manier konden we gescheiden ouders wiens kind(eren) officieel bij de ex-partner is/zijn gedomicilieerd, beter insluiten in de gezinsenquête. Ook andere ouders wiens kinderen jonger dan 25 jaar niet (langer) officieel inwonen, worden nu meegenomen in de gezinsenquête, waaronder een

deel alleenstaande ouders (zij wonen dus alleen, zonder partner noch kinderen) en leggestgezinnen. Op deze manier slagen we er in om anno 2021 een beter beeld van gezinnen in Vlaanderen te geven. Dit verschil in steekproeftrekken zorgt echter voor een gewijzigd profiel van de gezinnen in de gezinsenquête. Bij vergelijkingen met 2016 moet de verschillende wijze van steekproeftrekken dus mee in de analyse worden genomen.

Zo blijkt immers dat er – door het verschil steekproeftrekken - in 2021 verhoudingsgewijs meer mannen zijn dan in 2016, en dus minder vrouwen. Er zijn om dezelfde reden ook meer oudere respondenten dan in 2016 en om dezelfde reden zien we ook geen verschil in opleidingsniveau ten aanzien van 2016, daar waar we een stijging in het opleidingsniveau hadden verwacht. Cijfers van Statistiek Vlaanderen tonen immers aan dat er een duidelijke toename van het opleidingsniveau in de samenleving merkbaar is. Door het insluiten van respondenten wiens kinderen niet (meer) officieel inwonen bereikten we in 2021 meer oudere mannen (die gemiddeld genomen ietwat lager opgeleid zijn). Hierdoor zien we dus geen stijging van het opleidingsniveau in de totaalcijfers in de gezinsenquête.

Dit gezegd zijnde, zien we wel een toename van ouders met een herkomst andere dan de Belgische (dus zowel een herkomst in de EU+ als buiten de EU+). Ook zien we een afname van het aandeel respondenten met een specifieke geloofsovertuiging (christelijk, islamitisch, andere). Beide zijn maatschappelijke tendensen en worden niet verklaard door het verschil in steekproeftrekken.

Voor een bespreking van andere relevante kenmerken voor het profiel van gezinnen zoals het gezinstype, de partner, de woonsituatie, de inkomenssituatie en de participatie op de arbeidsmarkt verwijzen we naar de themarapporten.

8 REFERENTIES

Audenaert, V. (2022) *Gezinsenquête 2021: Methodologisch Rapport*. www.gezinsenquête.be

Audenaert, V. & Stuyck, K. (2018) *Gezinsenquête 2016: Wie nam deel aan de gezinsenquête?* www.gezinsenquête.be

Bronvermelding:

De gezinsenquête is eigendom van de Vlaamse overheid. Bij gebruik van informatie uit deze bijdrage moet de volgende bronvermelding worden opgenomen: 'Audenaert, V. (2022). *Gezinsenquête 2021: Wie nam deel aan de gezinsenquête?* www.gezinsenquête.be'

